CENA BRONISLAVY MÜLLEROVÉ

Program pro Českou republiku a Slovenskou republiku

22. ročník vyhlašuje Vzdělávací nadace Jana Husa ve spolupráci se Společností Ferdinanda Peroutky, z.s.

Smysl programu
Soutěž připomíná zásluhy žen a mužů – málo známých, a dnes už téměř bezejmenných, kteří se podíleli na tvorbě, technické produkci, reprodukci a distribuci nepovolených tiskovin (tzv. samizdatu) v době nesvobody v letech 1948–1989. Je určena pro studenty středních škol, kteří prokážou svou literární prací libovolného žánru schopnost samostatného přemýšlení o svobodě slova a odpovědnosti ve veřejném životě a o Evropě.

Komu je program určen
Soutěž je určena pro studenty středních škol.

Přihláška do soutěže
Přihláška obsahuje základní údaje vyplněné do webového formuláře. A jako přílohu (v jednom souboru PDF, v celkovém rozsahu do 10 normostran) **literární práci**. Student si může vybrat z následujících zadání a je povinen u své přihlášky/práce uvést konkrétní vypsané téma, ke kterému se jeho práce vztahuje.

Témata vypsaná Vzdělávací nadací Jana Husa (VNJH)

1) **Úvaha** nebo **esej** na téma svobody slova výslovně se vztahující k následujícímu textu. K textu nepřistupujte jako ke sledu tvrzení, se kterými někdy souhlasíte, jindy ne. Snažte se ho číst z perspektivy autora a předpokládejte, že jde o smysluplný, vnitřně jednotný celek.

"Mluvívá se o krizi demokracie: komunismus a fašismus se pokládají za hlavní její nepřátelé. Nepokládám obvyklé obrany demokracie za dostatečné; mám pochybnosti o tom, je-li veřejné mínění našeho státu tak odlišné od komunismu a fašismu, jak se za to má; nezdá se mi, že se dostatečně rozlišují různé typy demokracie; pokládám zvláště středoevropský nacionalismus za jiný typ demokracie, než který vládne na západě. Tyto pochybnosti vyložím v úvahách této kapitoly."
(Emanuel Rádl: *Válka Čechů s Němci.* Praha, Melantrich 1993 (1928), s. 114)

2) **Svoboda odpovědnosti, odpovědnost svobody**
Strukturovaný esej *o vizi společenství, v němž žiji (obec, stát, jiné společenství). Vyplývá pro mě nějaká odpovědnost za její správu, fungování, budoucnost? Pokud ano, jaká? Čím je dána její existence, jakou mám představu o jejím naplňování? Anebo povinnost a odpovědnost vůči celku neexistuje? Jaké je zdůvodnění/oprávnění takového postoje?*

3) **Homo est creatura indeterminata, quae in infinito infinite seipsam agens** (Johann Amos Comenius, *Consultatio*)**:**

Esej inspirovaný světem kolem nás. *Kdo, nebo co rozhoduje o mém (svobodném) životě? Co ovlivňuje „bytí ve svobodě"? aneb Čím přispívám a přispěju ke svobodě své existence?*

4) Úvaha nad myšlenkami o Evropě

Pokuste se vyjádřit co nejpřesněji myšlenky uvedených autorů svými slovy. Jaké argumenty byste našli proti jejich myšlenkám? Jak byste popsali postoj své vlády a svůj vlastní postoj k integraci Evropy a suverenitě státu v ní?

„Samotné evropské demokracie jsou příliš slabé na to, aby se prosadily v globálních geopolitických ,ekonomických a vojenských konfliktech."

Andreas Umland, Hospodářské noviny, 31.října-2.listopadu 2025

Buď se Evropa stane věrohodnou verzí velmoci, zejména pokud jde o tom, aby se postavila Rusku a byla vojensky soudržná, nebo se rozpadne a pronikne do ní Rusko a USA a stane se jen součástí kořisti v soutěži mezi většími mocnostmi."

Barry Buzan, Hospodářské noviny, 31.října- 2.listopadu 2025

„Nebude-li Evropa(včetně Británie a dalších zemí mimo EU) sedět u stolu,skončí na jídelním lístku:roztrhají ji chamtiví a mocní cizinci -tak jako imperiální Čínu v 19.století,komentoval britský novinář a bezpečnostní expert Edward Lukas evropské zděšení z nové americké strategie."

Respekt 51+52/2025

*„Američanům samozřejmě Evropská unie překáží. Je silná, je to těžší partner k jednání. Raději by vyjednávali s jednotlivými zeměmi, nad kterými by měli jasnou převahu.**"***

Radoslaw Sikorski, polský vicepremiér, Respekt 1/2026

*„Evropská unie je institucionálně uspořádána tak, že pokud se tři, čtyři státy společně rozhodnout Unii zpochybňovat, tak může být v podstatě paralyzovaná.**"***

Ivan Krastev, Respekt 16/2026

„…. brexit ukázal, že Unie vám žádnou suverenitu nebere.Když chtěli Maďaři opustit Varšavskou smlouvu nebo Čechoslováci chtěli socialismus s lidskou tváří,přijely tam sovětské tanky.Takhle vypadá omezená suverenita. Britové odešli. Žádná unijní invaze do Británie se nekonala."

Radoslaw Sikorski, polský vicepremiér, Respekt 1/2026

Témata vypsaná Společností Ferdinanda Peroutky (SFF)

1) O čem by se mělo psát v mém kraji

Esej o regionech mimo velká města: vyberte si téma z vašeho kraje, které se netýká žádného velkého města a o kterém se podle vašeho názoru nepíše. Může to být příběh málo známého, ale pozoruhodného člověka nebo pozapomenutého zajímavého místa; možná si ve vašem kraji všimnete i nějakého rozšířeného jevu. Proč by se podle vás o něm mělo psát? A proč se podle vás o něm nepíše? Věnujte se oběma těmto otázkám.) Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

2) „Ještě nikdy to neměla mladá generace tak pohodlné, ještě nikdy před ní nebyly tak ochotně otevírány dveře do veřejného života."

(F. Peroutka: *Rozhovor s mládím*. Přítomnost 15. 10. 1930)

Esej nebo polemická úvaha: Platí autorův citát o dnešní době? Proč ano a proč ne? Pokuste se najít odpověď i na to, jaké konkrétní příklady ze své doby mohl mít autor na mysli.

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

3) Slabý hlas demokracie
Esej či životopisná sonda napojená na konkrétní dílo a osud novináře usilujícího o svobodu projevu a zastávajícího demokratické principy i v čase totality nebo jejího nástupu. Prozkoumejte životní období a práci demokratických publicistů či publicistek píšících v letech 1945 až 1948 – vyberte si jednu osobnost, jež vás zaujme. Pokud to bude možné, zkuste v eseji o jejich tehdejší práci přidat něco nového, co ještě nikdo před vámi takto nenapsal. Zamyslete se, zda by jejich texty obstály, kdyby vycházely dnes, a proč. Existuje podle vás i dnes publicista či publicistka upozorňující na témata, která většina přehlíží? Pokud ano, čím to podle vás je, že jejich hlas zůstává osamělý?)
Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

Výše ceny
Cena ve výši 10 tis. Kč se uděluje nejvýše osmi soutěžícím, a to bez stanovení pořadí. Spolu se studenty bude oceněn i učitel vedoucí přihlášenou práci poukázkou do knihkupectví v hodnotě 1 tis. Kč.

Výběr oceněných
VNJH i SPF jmenují každá svou nejméně tříčlennou komisi, která navrhne soutěžící k ocenění. O udělení cen na návrhy komisí rozhoduje Správní rada VNJH.
Témuž studentovi může být cena udělena jen jednou.

Přihlášení
Soutěž bude vypsána na webových stránkách VNJH i SFP i na sociálních sítích.
Přihlášky budou přijímány pouze ve VNJH, která literární práce s tématy vypsanými SFP předá SFP k hodnocení.

Inspirace
Prosíme úspěšné žadatele, aby nám občas napsali, kam se dostali, čemu se nyní věnují. Bude to pro nás inspirací.

Časový harmonogram
Vyhlášení soutěže: 1. 9. 2026
Uzávěrka žádostí: 1. 2. 2027
Vyhlášení výsledků: 1. 4. 2027
Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen delegovanými zástupci VNJH a SFP proběhne v dubnu 2027 v Brně. VNJH a SFP si vyhrazují právo dalšího publikačního využití soutěžních prací; všechny soutěžní práce budou archivovány a vítězné práce budou publikovány na webové stránce VNJH a SFP.

Kontakty
Vzdělávací nadace Jana Husa
Cihlářská 15, 602 00 Brno

Kontaktní osoba: Mgr. Jana Švábová
Telefon: 530 331 240
E-mail: jsvabova@vnjh.cz nebo vnjh@vnjh.cz
Webové stránky: www.vnjh.cz, www.ferdinandperoutka.cz